

BÖLÜM 9

Hasta Odaklı Hizmetleri Yönetmek

9.2. / Kanıta Dayalı Eczacılık

Bülent KIRAN¹

Öğrenim Hedefleri

Okuyucu, bu bölümü okuyarak;

1. Kanıta dayalı tıp ve eczacılık kavramını tanımlar ve tarihsel gelişim sürecini açıklar
2. Kanıta dayalı eczacılık kavramının günümüzdeki eczacılık uygulamalarındaki önemini açıklar.
3. Kanıta dayalı eczacılık hizmetlerinin temel ilkelerini açıklar
4. Kanıta dayalı eczacılığın temel bileşenlerini açıklar.
5. Kanıta dayalı eczacılığın ilişkili olduğu kavramları açıklar ve değerlendirir.
6. Kanıta dayalı eczacılığın uygulama örneklerini açıklar ve değerlendirir.
7. Kanıta dayalı eczacılıkta kullanılan araç, gereç setlerinin, karar destek sistemlerinin ve kılavuzların neler olduğunu örnekleriyle açıklar.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Eczacılık İşletmeciliği AD., bulent.kiran@ege.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8734-6095

Dünyada ve Türkiye’de kanıtı dayalı eczacılık hizmetleri, son yıllarda giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Alanındaki mesleki kuruluşlar, kanıtı dayalı eczacılık hizmetlerinin yaygınlaştırılması için çalışmalar yapmaktadır. Türk Eczacıları Birliği kanıtı dayalı eczacılık hizmetlerini destekleyen çeşitli kitaplar, kılavuzlar yayınlamakta, elektronik karar destek sistemleri geliştirerek ücretsiz olarak meslektaşlarına sunmakta ve ayrıca, sürekli mesleki gelişimi destekleyen eğitimler, “Rehber Eczanem” adında kanıtı dayalı eczacılık hizmetlerini geliştiren programlar düzenlemektedir. Bunun yanı sıra çeşitli eczacılık uzmanlık dernekleri de kendi alanlarıyla ilgili eğitimler düzenlemekte ve yayınlar yapmaktadır. Eczacılık lisans eğitim programlarının da bu yönde geliştirilmesi için çalışmalar yapılması ve eğitimin mutlaka hasta odaklı ve kanıtı dayalı bir temele dayandırılması çağın kaçınılmaz gerçeğidir.

Kaynaklar

- Arslan M, Keskin Arslan E, Küçükerdem HS, et al.(2022).Tıp fakültesi öğrencilerinin kanıtı dayalı tıp farkındalık düzeyleri. *Türk Aile Hekimliği Dergisi*.;26(4):131-137.
- Bates DW, Teich JM, Lee J, Seger D, Kuperman GJ, Ma’Luf N, et al.(1999). The impact of computerized physician order entry on medication error prevention. *J Am.Med.Inform.Assoc.*; 6:313–21.
- Bates, I., Bader, L. et al.(2018). Conceptualising production, productivity and technology in pharmacy practice: a novel framework for policy, education and research., *Hum Resour Health* 16, 51. <https://doi.org/10.1186/s12960-018-0317-5>.
- Blalock SJ, Roberts AW, Laufenburger JC, et al.(2013). The effect of community pharmacy-based interventions on patient health outcomes: a systematic review. *Med Care Res Rev*.;70(3):235– 66. <https://doi.org/10.1177/1077558712459215>.
- Bond C.,(2005).*Kanıtı Dayalı Eczacılık*, Türk Eczacıları Birliği Yayınları ,Fersa Matbaacılık Ltd.
- Clarence Chant (2017) Evidence-Based Pharmacy Practice? *Canadian Journal Of Hospital Pharmacy CJHP – Vol. 70, No. 4 – July–August 2017*
- Çakmakkaya Ö.S., (2021).Evidence Based Medicine: A Review of Basic Concepts, Learning Theories, Teaching Approaches and Assessment Methods, *Tıp Eğitimi Dünyası*, 20 (60):122-136
- Glasziou P, Burls A, Gilbert R. (2008). Evidence based medicine and the medical curriculum. *BMJ (Clinical research ed.)*. 337(7672):704-705. 5.
- Green ML, Ruff TR. (2005).Why do residents fail to answer their clinical questions? A qualitative study of barriers to practicing evidence-based medicine. *Academic Medicine*. 80(2):176- 182.
- Gumpper BS, Siska MH, Pharm BS, Everson J, Mahaney LM.(2009). Technology-enabled practice: a vision statement by the ASHP section of pharmacy informatics and technology. *Am J Health Syst Pharm.*;66:1573–7.
- Hamzacebi K., Gümüşel B., (2012).Kanıtı Dayalı Eczacılık ,*Marmara Pharmaceutical Journal* 16: 155-158.
- Hung M,Costa A.F.,Hersberger K.,Pinto S.G.,(2022).Uluslararası Eczacılık Fedarasyonu (FIP). *İlaç incelemesi ve ilaçların kullanımının incelenmesi: Eczacılar için bir araç seti*,Lahey.
- International Pharmaceutical Federation (FIP). (2022). Management of non-communicable diseases: Regulatory selfassessment and development tool for transforming pharmacy practice. The Hague: International Pharmaceutical Federation.

- International Pharmaceutical Federation(2000), Fip statement of policy on good pharmacy education practice, <https://www.fip.org/file/1518>, Erişim:12.10.2023
- Kahveci R, Ozyigit F.(2010). Training Methods to Improve Evidence-Based Medicine Skills. TAF Prev Med Bull. 9: 245-254
- MacDonald N, Manuel L, Brennan H, Musgrave E, Wanbon R, Stoica G. (2017). Reliability of best possible medication histories completed by non-admitted patients in the emergency department. Can J Hosp Pharm.;70(4):263-9
- Martin S,Mammen N.G., Müller U.,(2023). Clinical pharmacy services are reimbursed in Germany: challenges of real world implementation remain, International Journal of Clinical Pharmacy 45:245–249 <https://doi.org/10.1007/s11096-022-01492-7>
- McCormack J,P, Dolovich L., Levine. , M., Burns S., ,Kalpana , BA., Alan N., , et al., (2003).Providing evidence-based information to patientsin general practice and pharmacies: what is the acceptability, usefulness and impact on drug use? Health Expectations,6 (4): pp.281–289
- Mickayla Clark, Thomas Clark, Afeefa Bhatti, Timothy Aungst,(2017). The rise of digital health and potential implications for pharmacy practice. Journal of Contemporary Pharmacy Practice ; 64 (1): 32–40. doi: <https://doi.org/10.37901/jcphp16-00012>
- Okuyan B., Balta E., Ozcan V., Albayrak Ö.D., Turker M., Sancar M. (2021). Turkish community pharmacists' behavioral determinants in provision of pharmaceutical care to elderly patients, International Journal of Clinical Pharmacy ,43:1024–1035 <https://doi.org/10.1007/s11096-020-01211-0>
- Okuyan B., Ozcan V., Balta E., Albayrak Ö.D, Turker M., Sancar M., et al.(2021).The impact of community pharmacists on older adults in Turkey, JAPA,61:83-92 DOI: <https://doi.org/10.1016/j.japh.2021.06.009>
- Özer Küçük E, Çakmak S, Kapucu S, Koç M, Kahveci R.(2017). Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına ilişkin farkındahıklarının belirlenmesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 4v(2), 1-12.
- Quteimat A M.O, Amer M O.,(2016). Evidence-based pharmaceutical care: The next chapter in pharmacy practice, Saudi Pharmaceutical Journal 24 (4) : 447-451
- Resmi Gazete, Sayı:31746, (2022). “Uzaktan sağlık hizmetlerinin sunumu hakkında yönetmelik” <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220210-2.htm>, Erişim:15.10.2023
- Siska MH, Tribble DA. (2011). Opportunities and challenges related to technology in supporting optimal pharmacy practice models in hospitals and health systems. Am J Health Syst Pharm.;68:1116–26.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi (2021). “2021-2025 Ulusal yapay zeka strateji belgesi”, <https://cbddo.gov.tr/SharedFolderServer/Genel/File/TR-UlusalYZStratejisi2021-2025.pdf> Erişim:15.10.2023
- WHO (2021). “2020-2025 Dijital sağlık küresel strateji belgesi” <https://www.who.int/docs/default-source/documents/g54dhdaa2a9f352b0445bafbc79ca799dce4d.pdf> Erişim:15.10.2023
- YÖK (2019). Mezuniyet Öncesi Ulusal Eczacılık Çekirdek Eğitim Programı (Ecz.ÇEP 2019). https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Ulusal-cekirdek-egitimi-programlari/eczacilik_cep.pdf (Erişim: 31.10.2023).